

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

INGLIZ TILI NAZARIY KURSI

Bilim sohasi:

100000 – Ta’lim

Ta’lim sohasi:

110000 – Ta’lim

Ta’lim yo‘nalishi:

60110900 – Xorijiy til va adabiyoti
(ingliz tili)

Chirchiq – 2024

Fan/modul kodi ITNK17809		O'quv yili 2027-2028	Semestr 7-8	ECTS - Kreditlar 4-5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili Ingliz		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ingliz tili nazariy kursi	120		150	270
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga o'rganilayotgan tilning nazariy fonetik tushunchalari, uni o'rganishning uslub va yondashuvlari, uning ilmiy bilimlar tizimida tutgan o'rni va ahamiyati bilan tanishtirish, ularga nazariy fonetikaning nutqiy muloqot jarayonida kuzatiladigan asosiy qonuniyatlarini o'rnatishdan iborat. Talabalarga ingliz tilining sintaktik va grammatik tizimi haqida ma'lumot berish. Fan bo'yicha bilimlarni nazariy asoslarini, grammatikaning asosiy tushunchalari mazmuni, tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 7-semestr 1-mavzu. Fonetika lingvistik fan sifatida Nazariy fonetika fani tushunchasi va predmeti. Nazariy fonetikaga doir nazariy bilimlar bilan qurollantirish va ularni amaliyotga tatbiq eta olish malakalarini shakllantiradi. Mazkur fan fonetika nazariyasi shakllanishi va taraqqiyoti tarixi, ularning mohiyati, tamoyillaridan iborat. 2-mavzu. Fonologik Nazariyalar Fonologiya va tilshunoslikda fonema tushunchasi va uning turli tillarda o'xshashlik va farqli tomonlarini yoritib berish. 3-mavzu. Ingliz tovush tizimining asosiy turlari Harflar va tovushlar to'g'risida umumiy tushuncha va ta'rif. Harflar va tovushlarning bir biridan farqli tomonlarini yoritib berish. 4-mavzu. Ingliz tilidagi undosh fonemalar tizimi Ingliz tilida undosh fonemalarning tasnifi. Ovoz paychalarining ishi va nafas chiqarish kuchiga ko'ra ingliz undoshlari jarangli va jarangsizlarga bo'linishi. Undosh undoshlar: /b, d, g, z, v, 3, m, n, l, r, j, w, d3/. Ovozsiiz undoshlar: /p, t, k, s, f, h, t/ to'g'risida umumiy ma'lumotlar berish. 5-mavzu. Ingliz tilidagi unli fonemalar tizimi				

Ingliz tilida unli fonemalarning tasnifi. Ingliz tilidagi barcha unilarning guruhlarga bo'linishi: monoftonglar, diftonglar, diftongoidlar. Fonema va nutq tovushlari haqida ma'lumot berish va nutqning fonostilistik xususiyatlarini yoritib berish, fonema - tildagi barcha o'xshash sinflarga qarama-qarshi bo'lgan va bir-birini istisno qiluvchi fonemik jihatdan o'xshash tovushlar sinfi.

6-mavzu. Ingliz tilining bo'g'inli tuzilishi

Bo'g'in to'g'risida umumiy ma'lumot. Ingliz tilida bo'g'in turlari. Bo'g'in butun so'z yoki so'z qismlarini tashkil etuvchi nutqiy til birligi. Bo'g'inlar, odatda, bir unli tovushdan va atrofdagi har qanday undosh tovushlardan iborat. Suhbatni tushunishda fonetikaning ahamiyati.

7-mavzu. Ingliz tilidagi so'z urg'usi

So'z urg'usi umumiy tushuncha va tasniflari. So'z urg'usining uch xili yakuniy (oxirgi unlida), so'nggidan oldingi (ikkinchidan oxirgi unligacha) va antepenultimal (uchinchidan oxirgi unligacha) bo'ladi. Stressning turli shakllari ko'p hollarda ingliz tilida so'z turini (ism, sifat yoki fe'l) ko'rsatadi.

8-mavzu. Ingliz tilining intonatsion tuzilishi

Intonatsiyaning ta'rifi va tasnifini yoritib berish, uning komponentlari va vazifalari haqida umumiy tushuncha berish va misollar yordamida mavzuni yoritib berish.

9-mavzu. Fonemalarning kombinatsiyaviy o'zgarishlari

Fonetikada assimilyatsiya hodisasi haqida umumiy tushuncha berish va misollar yordamida mavzuni yoritib berish.

10-mavzu. Fonema va urg'u alternatsiyalari.

Fonetikada urg'u hodisasi haqida umumiy tushuncha berish va misollar yordamida mavzuni yoritib berish. So'z urg'usi umumiy tushuncha va tasniflari. So'z urg'usining uch xili yakuniy (oxirgi unlida), so'nggidan oldingi (ikkinchidan oxirgi unligacha) va antepenultimal (uchinchidan oxirgi unligacha) bo'ladi. Stressning turli shakllari ko'p hollarda ingliz tilida so'z turini (ism, sifat yoki fe'l) ko'rsatadi.

11-mavzu. Tilshunoslikning genetik va morfologik tasnifi tizimida ingliz tili

Talabalarga morfologik tuzilish haqida ma'lumot berish, so'zlar ichida eng kichik grammatik birliklar bo'lgan morfemalarning qanday tashkil etilgani tushuntirish.

12-mavzu. Nutq akti: til va nutq. Ularning darajalari va birliklari

Nutq akti bu kommunikatsiyada ma'lum bir funktsiyani bajaradigan nutqdir. Tilshunoslikda nutq akti gapirish paytida bajariladigan harakatni anglatadi,

masalan, uzr so'rash, va'da berish yoki so'rov qilish kabi.

13-mavzu. Ingliz tilining morfemik tuzilishi

Morfemik tuzilish so'zlar ichida eng kichik grammatik birliklar bo'lgan morfemalarning qanday tashkil etilganini anglatadi. Morfemalar erkin (mustaqil so'zlar) yoki bog'langan (boshqa morfemalarga qo'shiladigan qo'shimchalar) bo'lishi mumkin.

14-mavzu. Ingliz tilining grammatik tuzilishi

Tilning grammatik tuzilishi so'zlarning gaplar hosil qilish va ma'no ifodalash uchun qanday kombinatsiyalanishini o'z ichiga oladi. Bu sintaksis (gap tuzilishi), morfologiya (so'z hosil qilish) va tinish belgilarini o'z ichiga oladi.

15-mavzu. So'z turkumlari

So'z turkumlari gapda ularning funktsiyasiga asoslangan toifalardir. Ingliz tilida asosiy so'z turkumlari otlar, olmoshlar, sifatlar, fe'llar, ravishlar, predloglar, bog'lovchilar, undov so'zlar va artikllardir.

8-semestr

1-mavzu. Grammatikada ot so'z turkumi

So'z turkumlari gapda ularning funktsiyasiga asoslangan toifalardir. Ingliz tilida asosiy so'z turkumlari otlar, olmoshlar, sifatlar, fe'llar, ravishlar, predloglar, bog'lovchilar, undov so'zlar va artikllardir. Ot bu shaxs, joy, narsa, g'oya yoki sifatni nomlaydigan so'zdir. Ot gapda subyekt yoki obyekt sifatida ishlatilishi mumkin.

2-mavzu. Grammatikada olmosh so'z turkumi

So'z turkumlari gapda ularning funktsiyasiga asoslangan toifalardir. Ingliz tilida asosiy so'z turkumlari otlar, olmoshlar, sifatlar, fe'llar, ravishlar, predloglar, bog'lovchilar, undov so'zlar va artikllardir. Ot bu shaxs, joy, narsa, g'oya yoki sifatni nomlaydigan so'zdir. Ot gapda subyekt yoki obyekt sifatida ishlatilishi mumkin. Olmoshlar gapda takrorlanishni oldini olish uchun otlarning o'rniga ishlatiladigan so'zlardir. Ular allaqachon aytib o'tilgan odamlar, narsalar yoki g'oyalarga murojaat qilishi mumkin.

3-mavzu. Grammatikada sifatlar so'z turkumi

So'z turkumlari gapda ularning funktsiyasiga asoslangan toifalardir. Ingliz tilida asosiy so'z turkumlari otlar, olmoshlar, sifatlar, fe'llar, ravishlar, predloglar, bog'lovchilar, undov so'zlar va artikllardir. Ot bu shaxs, joy, narsa, g'oya yoki sifatni nomlaydigan so'zdir. Sifatlar otlar va olmoshlarni tavsiflaydi yoki o'zgartiradi, ularning atributlari yoki sifatleri haqida qo'shimcha ma'lumot beradi.

4-mavzu. Grammatikada Fe'l so'z turkumi

Fe'llarning yasalishi bòyicha talabalarning bilimlarini mustahkamlash va chuqurlashtirish. Fe'llarning yasalishi haqida umumiy ma'lumot berish va fe'l yasashning yòllari.

5-mavzu. Grammatikada Ravish so'z turkumi

Talabalarga ravish haqida keng tushuncha berish. Ravishlar fe'llarni, sifatlarni yoki boshqa ravishlarni o'zgartiradi. Ular odatda qanday, qachon, qayerda yoki qanday darajada biror narsa sodir bo'lishi haqida ma'lumot beradi.

6-mavzu. Ingliz tili yordamchi so'z turkumlar

Ingliz tili yordamchi so'z turkumlar - bu gapda mustaqil ma'noga ega bo'lmagan, lekin boshqa so'zlar bilan birgalikda gapning ma'nosini aniqlashga, grammatik bog'lanishni ta'minlashga xizmat qiladigan so'zlar. Bu mavzu ingliz tili yordamchi so'z turkumlari, ularning turlari, vazifalari va qo'llanilishini o'rganishga qaratilgan.

7-mavzu. Sintaksis

Sintaksis - bu gapning tuzilishini, so'zlarning gapda qanday bog'lanishini va qanday tartibda joylashishini o'rganadigan tilshunoslik bo'limi. Bu mavzu ingliz tili sintaksi, gapning turlari, gap bo'laklari va ularning vazifalarini o'rganishga qaratilgan.

8-mavzu. Gap

Gap - bu fikrni ifodalovchi, grammatik jihatdan tuzilgan so'zlar birikmasi. Bu mavzu ingliz tili gaplari, ularning turlari, tuzilishi va vazifalarini o'rganishga qaratilgan.

9-mavzu. Grammatik analizning asosiy prinsiplari.

Grammatik analizning asosiy prinsiplari - bu gapni grammatik jihatdan tahlil qilishda amal qilinadigan qoidalar va tamoyillar. Bu mavzu grammatik analizning asosiy prinsiplarini, jumladan, gapning tuzilishini aniqlash, gap bo'laklarini ajratish va ularning vazifalarini aniqlashni o'rganishga qaratilgan.

10-mavzu. Sodda va murakkab gaplarning grammatik analizi

Sodda va murakkab gaplarning grammatik analizi - bu gapning tuzilishini, gap bo'laklarini ajratish va ularning vazifalarini aniqlashni o'z ichiga oladigan jarayon. Bu mavzu sodda va murakkab gaplarning grammatik analizini o'rganishga qaratilgan.

11-mavzu. Kognitiv grammatikada gap tuzilishi semantikasi

Kognitiv grammatikada gap tuzilishi semantikasi - bu gapning tuzilishini va ma'nosini o'rganadigan kognitiv grammatika bo'limi. Bu mavzu kognitiv grammatikada gap tuzilishi semantikasini, jumladan, gapning ma'nosi qanday shakllanadi va qanday ifodalanadi, gap bo'laklarining ma'nosi va vazifalarini o'rganishga qaratilgan.

12-mavzu. Lingvistik birliklarning pragmatik jihatlari

Lingvistik birliklarning pragmatik jihatlari - bu til birliklarining qo'llanilish sharoitlarini va ularning ma'nosi qanday shakllanadi va qanday talqin qilinadi, til birliklarining kommunikativ vazifalarini o'rganadigan tilshunoslik bo'limi. Bu mavzu lingvistik birliklarning pragmatik jihatlari, jumladan, kontekstning ma'noga ta'siri, til birliklarining ma'nosi qanday shakllanadi va qanday talqin qilinadi, til birliklarining kommunikativ vazifalarini o'rganishga qaratilgan.

13-mavzu. Grammatikaning psixolingvistik jihatlari

Grammatikaning psixolingvistik jihatlari - bu tilning psixologik asoslarini o'rganadigan psixolingvistika bo'limi. Bu mavzu grammatikaning psixolingvistik jihatlari, jumladan, tilning miya tomonidan qanday qayta ishlanadi, tilning psixologik jarayonlarga ta'siri va tilning psixologik asoslarini o'rganishga qaratilgan.

14-mavzu. Grammatikaning kognitiv xususiyatlari

Grammatikaning kognitiv xususiyatlari - bu tilning kognitiv asoslarini o'rganadigan kognitiv lingvistika bo'limi. Bu mavzu grammatikaning kognitiv xususiyatlarini, jumladan, tilning kognitiv jarayonlarga ta'siri, tilning kognitiv asoslarini va tilning kognitiv modellari qanday shakllanadi, o'rganishga qaratilgan.

15-mavzu. Til strukturasining sistematikasi

Til strukturasining sistematikasi - bu tilning tuzilishini va uning elementlari qanday bog'lanishini o'rganadigan tilshunoslik bo'limi. Bu mavzu til strukturasining sistematikasini, jumladan, tilning elementlari qanday tashkil etilgan, tilning elementlari qanday bog'lanishini va tilning sistematik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

7-semestr

1. Fonetika lingvistik fan sifatida
2. Fonologik Nazariyalar

3. Ingliz tovush tizimining asosiy turlari
4. Ingliz tilidagi undosh fonemalar tizimi
5. Ingliz tilidagi unli fonemalar tizimi
6. Ingliz tilining bo'g'inli tuzilishi
7. Ingliz tilidagi so'z urg'usi
8. Ingliz tilining intonatsion tuzilishi
9. Fonemalarning kombinatsiyaviy o'zgarishlari
10. Fonema va urg'u alternatsiyalari.
11. Tilshunoslikning genetik va morfologik tasnifi tizimida ingliz tili
12. Nutq akti: til va nutq. Ularning darajalari va birliklari
13. Ingliz tilining morfemik tuzilishi
14. Ingliz tilining grammatik tuzilishi
15. So'z turkumlari

8-semestr

1. Grammatikada ot so'z turkumi
2. Grammatikada olmosh so'z turkumi
3. Grammatikada sifatlar so'z turkumi
4. Grammatikada Fe'l so'z turkumi
5. Grammatikada Ravish so'z turkumi
6. Ingliz tili yordamchi so'z turkumlar
7. Sintaksis
8. Gap
9. Grammatik analizning asosiy prinsiplari.
10. Sodda va murakkab gaplarning grammatik analizi
11. Kognitiv grammatikada gap tuzilishi semantikasi
12. Lingvistik birliklarning pragmatik jihatlari
13. Grammatikaning psixolingvistik jihatlari
14. Grammatikaning kognitiv xususiyatlari
15. Til strukturasining sistematikasi

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan prezentatsiyalar tayyorlash va ularni taqdimot qilish tavsiya etiladi. Talabalarning nazariy bilimlarga tayyorligini va ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarga ajratilgan vaqtni hisobga olgan holda, ayrim mavzularni mustaqil o'qishga ajratish mumkin. Mustaqil ish uchun rejalashtirilgan mavzularda tasavvur, bilim va ko'nikmalarini chuqurlashtirishga alohida e'tibor qaratishi lozim. Mavzu asosida zamonaviy pedagogik metodlardan foydalangan holda mustaqil ishlarini Mind map, Klaster yoki Digital story ko'rinishida ham topshirilishi mumkin. Chet til o'qitishning innovatsion pedagogik texnologiyalari fanidan mustaqil ish tayyorlash davomida talabalarni ijodiy jarayonga yo'naltirish, ularni tahlil qilish, mustaqil ishlashga o'rgatish ko'zda tutigan.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

	1.Og'zaki nutqni ishlab chiqarish 2. Fonetika lingvistik fan sifatida 3. Harflar va tovushlar o'rtasidagi farqlari 4. Ingliz tilida fonemalarining tilning turli variantlarida ifodalanishi 5.Fonema va nutq tovushlari 6.Allofonlarning tovush tizimidagi roli 7.O'rganilayotgan tildagi so'zlarning aksentual tuzilishi 8.O'rganilayotgan tildagi fonetik o'zgarishlar 9.Tildagi assimilyatsiya xodisasi 10. Nutqning fonostilistik xususiyatlari 11. Bo'g'inning bo'linishi va turlari 12. Ingliz tilidagi undosh va unli fonemalarning tasnif 13. Stress va uning turlari 14. Nazariy grammatika va uning umumiy xususiyatlari 15. Gaplarning tasnifi. 16. Gaplarning tuzilishi. 17. So'z tilning nominativ birligi va morfologiyaning markaziy birligi sifatida 18. So'z turkumlarining tuzilish xususiyatlari. 19. So'z turkumlarini ikki tilda taqqoslash 20. Transformatsiyalar va iboralarning modifikatsiyasi. Boshlovchi gaplar muammosi 21. Til birliklari tushunchasi va uning vazifa so'zlariga bo'linishi 22. Ingliz tilida iboralar va ularning xususiyatlari 23. Modal fe'llar va ularning tahlili 24. Morfologiya va sintaksis va ularning umumiy xususiyatlar 25. Konstruktiv sintaksis birliklari sifatida gap qismlari. 26. Gap bo'laklari – ularning tasnifi va turlari. 27. Gapning asosiy qismlari. 28. Gapning ikkinchi darajali qismlari. 29. Qo'shma gapning sintaktik birliklar. 30.Tuzilish va ma'noning o'ziga xos xususiyatlari. 31. Qo'shma gap va Murakkab gap. 32. Aralash gap. Ularning tamoyillari. 33. Qo'shma gaplarni tahlil qilish. 34. So'z morfologiyaning markaziy birligi sifatida 35. So'zlarning leksik va grammatik jihatlari
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • Ingliz tilining fonetikasi, fonologiyasi, morfologiyasi, sintaksi va leksikasini chuqur tushunish; • Ingliz tili tarixi, rivojlanishi va turli lahjalarini bilish; • Ingliz tili grammatikasi, imlosi va punktuatsiyasi qoidalarini bilish;

	• Ingliz tili adabiyoti, madaniyati va tarixi haqida keng bilim; • Til nazariyasi, tilshunoslik va tillarni o'rganish usullari haqida tushunchalar haqida bilim; • Ingliz tilida to'g'ri va aniq gapirish va yozish ko'nikmalari; • Ingliz tilidagi turli matnlarni tushunish va tahlil qilish ko'nikmalari; • Ingliz tilidagi muloqotda ishtirok etish va muloqotni boshqarish ko'nikmalari; • Ingliz tilida turli maqsadlar uchun turli xil matnlarni yaratish ko'nikmalari; • Ingliz tilidagi grammatik xatolarni aniqlash va tuzatish ko'nikmalari; • Ingliz tilidagi turli manbalardan ma'lumotlarni topish va tahlil qilish ko'nikmalari; • Ingliz tilida o'z fikrlarini aniq va mantiqiy tarzda ifoda etish ko'nikmalarga; • Ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish; • Ingliz tilida tarjimonlik qilish; • Ingliz tilida tahrirlash va korrektorlik qilish; • Ingliz tilida ilmiy tadqiqotlar olib borish; • Ingliz tilida turli sohalarda mutaxassis sifatida ishlash; • Ingliz tilida turli xil muloqot vaziyatlarida muvaffaqiyatli ishtirok etish bo'yicha malakalarga ega bo'ladilar.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. Abduazizov A.A. English Phonetics. Tashkent, 2007. 2. Mark Hancock, English Pronunciation in Use. Cambridge University press, 2003 3. Peter Roach "English phonetics and phonology" Camb.Univ. press, 2000, 2 nd edition 4. Iriskulov M., Tokhtasimov I., Kuldashev A. Theoretical English grammar. Toshkent, 2019

	XI. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Iriskulov M.T. English phonetics. Tashkent, 2007 2. M. Iriskulov, A. Kuldashv. A Course in Theoretical English Grammar. Tashkent , 2008 3. Jalolov J. Chet tili o'qitish metodikasi, Toshkent 2012 Axborot manbalari 14. www.cspi.uz 15. www.ziyonet.uz 16. http://www.teachingenglish.org. 17. http://www.teachermentors.com 18. http://www.inspiringteachers.com 19. http://teachnet.org 20. http://www.alt-teachercert.org 21. http://www.tv5.org 22. http://www.busyteacher.org 23. http://www.cafepedagogique.net 24. www.vocabularyprofile.com 25. www.google.es 26. www.edu.uz 27. www.uzedu.uz 28. www.pedagog.uz
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024-yil "29" 08 2024-dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: M.A. Yusupova - Chirchiq davlat pedagogika universiteti Lingvistika va ingliz tilini o'qitish metodikasi kafedrasini mudiri, dotsent, p.f.f.d (PhD).
9.	Taqrizchilar: L.Siddiqova - O'zMU, Chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik kafedrasini professori, f.f.d. D.B.Otajonova - ChDPU, Fakultetlararo chet tillari kafedrasini o'qituvchisi, p.f.f.d.

